



Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boekbespreking van: De UNO-operatie voor het behoud van de vrede

Baehr, P.R.

Citation

Baehr, P. R. (1974). Boekbespreking van: De UNO-operatie voor het behoud van de vrede. *Acta Politica*, 9: 1974(4), 454-455. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3449449>

Version: Publisher's Version
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3449449>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

O. de Raeymaeker en L. van Depoele (red.), **De UNO-operaties voor het behoud van de vrede: collectieve veiligheid en preventieve diplomatie**. Leuven (Acco), 1972, —xiv + 321 p., 340 BF

De door De Raeymaeker en Van Depoele – beiden verbonden aan de Katholieke Universiteit te Leuven – samengestelde bloemlezing bevat eerder in het Nederlands, Frans of Engels verschenen artikelen over de vredesoperaties van de Verenigde Naties. Om niet geheel duidelijke redenen hebben de samenstellers zich beperkt tot een keus uit *Europese* tijdschriften. Men kan zich afvragen, waarom men niet ook bijv. naar Amerikaanse tijdschriften heeft gekeken, te meer daar men thans wel bijdragen van twee van Amerikaanse universiteiten verbonden onderzoekers (Sheikh en Stegenga) heeft opgenomen. Ernstiger en bepaald spijtig is dat de samenstellers geen bijdragen van niet-westerse zijde hebben opgenomen. Terecht hebben zij bij de uiteindelijke selectie de wetenschappelijke waarde van de artikelen als leidraad opgenomen (p. vii), maar was er van niet-(West)-europese zijde nu werkelijk niets te vinden geweest dat aan deze maatstaven kon beantwoorden? Dit is eens te meer te betreuren gezien de bezwaren die met name van Sowjetrussische zijde herhaaldelijk zijn geuit tegen het vredeshandhavende optreden van de V.N.

Gegeven het gekozen uitgangspunt, vraagt men zich af wat de zin is van het herdrukken (deels in vertaling) van deze tussen 1962 en 1971 verschenen artikelen, die alle via de gangbare bibliotheken vrij gemakkelijk toegankelijk zijn. De voornaamste zin hiervan ligt waarschijnlijk in het voor studenten handzaam bij elkaar hebben van enkele belangrijke facetten van het optreden van de Verenigde Naties als vredeshandhavende instantie, zoals in het Midden Oosten (1956), Congo (1960) en Cyprus (1964). Zeker gezien de meer recente ontwikkelingen in het Midden Oosten, waar opnieuw een V.N. vredesmacht is opgetreden, is het niet onnuttig zich nog eens te verdiepen in de manier waarop dit soort activiteiten in het verleden is geregeld.

Het blijft jammer dat in het kader van dit boek niet is ingegaan op de speciale rol die Nederland en België hebben gespeeld en spelen ten aanzien van de V.N.-vredesmachten. Terwijl België nota bene de directe aanleiding vormde voor het V.N. optreden in de Congo in 1960, wordt er aan nu juist deze kwestie betrekkelijk weinig aandacht geschonken in dit boek. De ene uitgekozen 'case study' behandelt niet Congo maar Cyprus! Het zou een goede gelegenheid zijn geweest, om in het kader van een studie van de VN-vredesoperaties speciaal aandacht te schenken aan de Belgische rol bij deze grootste en meest omvattende VN vredesoperatie.

Ook de Nederlandse rol bij de vredeshandhavende operaties van de V.N. wordt niet nader belicht. De Nederlandse regering speelt in deze materie sinds jaar en dag enigszins de rol van afgewezen minnaar. Zij heeft sinds jaren militaire eenheden gereserveerd voor een eventueel optreden ten behoeve van de Verenigde Naties. De Secretaris-Generaal van de V.N. heeft echter nog nooit aanleiding gezien Nederland om een dergelijke bijdrage te vragen. Het zou de moeite waard zijn de precieze redenen voor dit gebrek aan belangstelling aan V.N. zijde nader te analyseren. Bij wijze van hypothese zijn achtereenvolgens het trouwe NAVO lidmaatschap van Nederland, het Nederlandse koloniale verleden en de Nederlandse steun aan Israël (!) als mogelijke redenen voor deze afwijzing

genoemd, maar bij mijn weten is er nog geen systematisch onderzoek verricht naar de wijze van selectie van nationale eenheden voor de V.N. vredesmachten en – wat in dit geval relevanter is – waarop bepaalde beschikbare nationale eenheden uitdrukkelijk *niet* worden gekozen.

Het herlezen van de artikelen blijft overigens wel de moeite waard. Zo vindt men over het probleem van het beëindigen van vredesoperaties achtereenvolgens een boeiende politicologische (Alan James) en een meer juridische uiteenzetting (Maurice Flory); hetzelfde geldt voor de financiële problematiek (resp. Omer de Raeymaeker en Erik Suy). James houdt zich in zijn overigens voortreffelijke bijdrage niet bezig met de in Nederland nog steeds actuele strijdvraag of de Amerikanen nu wel of niet steun aan Nederland hadden toegezegd in de kwestie Nieuw-Guinea, maar constateert eenvoudig dat 'onder Amerikaanse druk, maar tevens in het licht van de groeiende militaire dreiging uit Indonesië' (p. 127) Nederland genooddaakt was de soevereiniteit over Nieuw-Guinea over te dragen. Ten aanzien van een ander omstreden vraagstuk – de terugtrekking van VN eenheden uit het Midden Oosten in 1967 – komt Flory tot de conclusie dat U Thant tenminste de Algemene Vergadering had dienen te raadplegen alvorens, onder Egyptische druk, tot terugtrekking te besluiten. James daarentegen constateert m.i. terecht dat twee landen – India en Joegoslavië – reeds hadden aangekondigd hun troepen te zullen terugtrekken. Raadpleging van de Algemene Vergadering had hierin nauwelijks verandering kunnen brengen (p. 124).

In de bijdrage van De Raeymaeker over de financiële problematiek lijkt sprake te zijn van enige pro-westerse vooringenomenheid. In zijn behandeling van de crisis rondom de problematiek van art. 19 in 1964 vermeldt hij weliswaar dat de Verenigde Staten bij de aanvang besloten hadden 'de boycot van Moskou en Parijs niet langer meer te dulden' (p. 218), maar wijst er niet op dat zij zich blijkbaar onvoldoende hadden afgevraagd wat de eventuele consequenties van het ontnemen van stemrecht aan deze twee belangrijke lidstaten voor de werking van de Verenigde Naties zouden zijn. Het door de Afro-Aziatische landen in 1965 voorgestelde 'compromis', waarbij overeengekomen werd de toepasselijkheid van artikel 19 in verband met de UNEF en ONUC operaties niet aan de orde te stellen, betekende in feite een nederlaag voor de Verenigde Staten. De Raeymaeker staat aanzienlijk kritischer tegenover de 'stoere en onhandelbare houding van de Sovjet-unie – die zich bovendien zeer on hoffelijk tegenover de Verenigde Staten gedroeg' (p. 221) – dan tegenover de Verenigde Staten en eigenlijk ook Frankrijk, dat immers ook bepaald niet de VN operaties steeds loyaal heeft gesteund. Voor de 'nieuwe en gedurfde initiatieven' die moeten worden uitgedacht om de vredelievende regeling van internationale geschillen en de wijziging van gevaarlijke situaties voor de vrede te bevorderen (p. 229) worden geen concrete suggesties gegeven.

De conclusie van dit boek, waarin ook bijdragen van de Nederlanders Spits, Terwisscha van Scheltinga, Van den Burg, Niezing en Mans zijn opgenomen, kan niet anders zijn dan dat de VN vredesoperaties nooit veel meer kunnen zijn dan een stabilisering van een eerder bereikte status quo. Stegenga maakt in zijn behandeling van de kwestie Cyprus met name over dit aspect enkele behartigenswaardige opmerkingen (pp. 255-256). In dit opzicht vormen de vredesoperaties een juiste weerslag van de belangrijkste mogelijkheden van de Verenigde Naties zelf.

P. R. Baehr